

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในประเทศสาธารณรัฐเกาหลี*
BUDDHISM PROPAGATION BY DHAMMADUTA BHIKKHUS
IN THE REPUBLIC OF KOREA

พระอุดมสิทธิินายก (กำพล คุณงกโร)

Phraudomsitthinayok (Kampol Khunangkharo)

วัดบางอ้อยช้าง, นนทบุรี

Bang Oi Chang Temple, Nonthaburi

Corresponding Author E-mail: phraudomsitthinayok.mal@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1. ศึกษาสภาพทั่วไปในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูต 2. ศึกษากระบวนการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูต และ 3. เสนอการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในประเทศสาธารณรัฐเกาหลีเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกจากพระธรรมทูตในประเทศสาธารณรัฐเกาหลี จำนวน 18 รูปหรือคน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบการสัมภาษณ์ ได้ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ 1.00 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพทั่วไปในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พระธรรมทูตมีบทบาทสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านกิจกรรมทางศาสนาและการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน โดยอาศัยความเข้าใจในภาษาและวัฒนธรรมเกาหลี รวมถึงการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล แต่ยังมีอุปสรรคจากการขาดแคลนทรัพยากรบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญ และข้อจำกัดด้านงบประมาณ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีค่าครองชีพสูงอย่างกรุงโซล 2. กระบวนการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เน้นการผสมผสานหลักธรรมกับวิถีชีวิตสมัยใหม่ของชาวเกาหลี ผ่านการจัดกิจกรรมปฏิบัติธรรมที่ออกแบบให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย และการใช้สื่อดิจิทัลเป็นช่องทางในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ แต่ยังประสบปัญหาการขาดความร่วมมือระหว่างวัดไทยในเกาหลี ซึ่งอาจนำไปสู่การจัดกิจกรรมที่ซ้ำซ้อน รวมถึงข้อจำกัดทางกฎหมายท้องถิ่นในการขออนุญาตจัดกิจกรรมในพื้นที่สาธารณะ และ 3. การเผยแผ่พระพุทธศาสนา พระธรรมทูตมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำกิจกรรมการปฏิบัติธรรมที่นำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับวิถีชีวิตของชาวเกาหลี

ทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการเผยแผ่ธรรมะผ่านช่องทางต่าง ๆ โดยเฉพาะสื่อดิจิทัลที่เข้าถึงคนรุ่นใหม่ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรในท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างความพยายามในการเผยแผ่ ความท้าทายที่สำคัญคือการรักษาความต่อเนื่องท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงบุคลากรบ่อยครั้ง ดังนั้น จึงจำเป็นต้องพัฒนาระบบการจัดการความรู้และถ่ายทอดงานระหว่างรุ่นสู่รุ่นเพื่อความยั่งยืนในระยะยาว

คำสำคัญ: การเผยแผ่พระพุทธศาสนา; พระธรรมทูต; ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี

Abstract

Objectives of this article were: 1. To study the general conditions of Buddhism dissemination by Dhammaduta Bhikkhus, 2. the process of Buddhism dissemination by Dhammaduta Bhikkhus, and 3. To proposals the Buddhism dissemination process by Dhammaduta Bhikkhus in the Republic of Korea, conducted by the qualitative research collecting data by in-depth-interviewing 18 Dhammaduta Bhikkhus in South Korea. The instrument used was an in-depth-interview script with a content validity of 1.00. Data were collected by the researcher as the interviewer. Data were analyzed using content descriptive interpretation.

The research findings were as follows 1. General conditions of disseminating Buddhism: Dhammaduta Bhikkhus played a significant role in disseminating Buddhism through religious activities and building relationships with local communities. They relied on their understanding of Korean language and culture, as well as the application of digital technology. However, they faced obstacles including a lack of skilled human resources and budget constraints, particularly in high-cost areas such as Seoul. 2. The process of Buddhism dissemination: The dissemination process emphasized integrating Dhamma principles with the modern lifestyle of Koreans. This was accomplished through organizing Dhamma practice activities tailored to target groups and using digital media as channel for dissemination and public relations. However, there were issues with insufficient of cooperation between Thai monasteries in Korea, which could lead to redundant activities, as well as local legal restrictions on obtaining permits for organizing activities in public

spaces. And 3. Buddhism dissemination: Dhammaduta Bhikkhus had key roles in leading Dhamma practice activities that adapted Dhamma principles to suit the Korean way of life. They acted as intermediaries in spreading Dhamma through various channels, especially digital media that reached younger generations. They also played a role in building networks of cooperation with local organizations to strengthen dissemination efforts. However, a significant challenge was maintaining continuity amid frequent personnel changes. Therefore, it was necessary to develop a knowledge management system and establish work transfer procedures between generations for long-term sustainability.

Keywords: Buddhism Propagation; Dhammaduta Bhikkhus; The Republic of Korea

บทนำ

พระพุทธศาสนาในคาบสมุทรเกาหลีมีประวัติศาสตร์อันยาวนาน โดยเริ่มเผยแผ่เข้าสู่แผ่นดินเกาหลีตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 4 ผ่านพระภิกษุชาวจีนชื่อ มารานันทะ (Marananta) และได้รับการสนับสนุนอย่างกว้างขวางจากราชสำนักในสมัยอาณาจักรซิลลาและโครยอ ซึ่งมีการพัฒนาวัดวาอารามให้เป็นศูนย์กลางของศิลปวิทยาการและพระไตรปิฎก เช่น วัดแฮอินซา ซึ่งปัจจุบันได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกความทรงจำของโลก (UNESCO, 2007) อย่างไรก็ตาม พระพุทธศาสนากลับถูกจำกัดบทบาทลงตั้งแต่สมัยอาณาจักรโชซอน เนื่องจากลัทธิขงจื้อเข้ามามีอิทธิพลทางการเมืองและวัฒนธรรม กระทั่งในยุคอาณานิคม ญี่ปุ่น สถานภาพของพระพุทธศาสนายังเสื่อมถอยลงไปอีก หลังจากสงครามโลกครั้งที่สอง และการแบ่งแยกประเทศ ประชาชนชาวเกาหลีจึงค่อยๆ หันกลับมาหาศาสนา โดยเฉพาะพระพุทธศาสนาในฐานะเครื่องยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ส่งผลให้บทบาทของพระสงฆ์และวัดกลับมามีความสำคัญอีกครั้งในสังคมร่วมสมัย (Kim & Kwon, 2019)

แม้ว่าพระพุทธศาสนาในเกาหลีจะฟื้นตัวขึ้น แต่การเผยแผ่ศาสนากลับเผชิญกับความท้าทายหลายประการ เช่น ความหลากหลายทางศาสนา ความทันสมัยของสังคม และพฤติกรรมของคนรุ่นใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไป จากประเด็นดังกล่าว ส่งผลให้คณะสงฆ์เกาหลีเริ่มส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในรูปแบบใหม่ ทั้งการใช้สื่อดิจิทัล การจัดกิจกรรมในเมือง และการส่งพระธรรมทูตไปยังต่างประเทศ (Yoon, 2020) ในบริบทเดียวกัน ประเทศไทยก็มีการส่งพระธรรมทูตไปประกาศพระพุทธศาสนาในประเทศเกาหลีเช่นกัน ซึ่งพระธรรมทูตไทยเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการสื่อสารหลักธรรมกับชาวเกาหลีและชุมชน

ชาวไทยในเกาหลีใต้ อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อจำกัดเกี่ยวกับการใช้ภาษา การปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมท้องถิ่น และข้อจำกัดด้านทรัพยากรและพื้นที่เผยแพร่ ทำให้ยังไม่มีงานวิจัยใดที่ศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับบทบาทและกระบวนการของพระธรรมทูตไทยในเกาหลีอย่างเป็นระบบ

การศึกษาครั้งนี้จึงตั้งอยู่บนแนวคิดเรื่อง การสื่อสารทางศาสนาในบริบท พหุวัฒนธรรม (Intercultural Religious Communication) ซึ่งเชื่อว่า การเผยแผ่ศาสนา จะต้องคำนึงถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม ภาษา และบริบททางสังคม (Berger & Luckman, 1966; McGuire, 2002) โดยผู้เผยแผ่จำเป็นต้องมีความเข้าใจในภูมิหลังของผู้รับสาร รวมถึงเลือกวิธีการนำเสนอที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย งานวิจัยนี้จึงอาศัยกรอบแนวคิดของการสื่อสารเชิงบริบทและการจัดการองค์ความรู้ของพระธรรมทูตเป็นเครื่องมือวิเคราะห์ทั้งในเชิงกระบวนการและผลสัมฤทธิ์ของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศ สาธารณรัฐเกาหลี

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาสภาพทั่วไป กระบวนการ และรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในประเทศสาธารณรัฐเกาหลี เพื่อค้นหาข้อมูลสารสนเทศว่าพระธรรมทูตมีวิธีการใดในการปรับบทบาทให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมเกาหลี มีอุปสรรคหรือข้อจำกัดใดที่ควรได้รับการแก้ไข และควรมีแนวทางใดในการพัฒนาและสนับสนุนพระธรรมทูตรุ่นใหม่ให้มีความพร้อมต่อการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งทั้งหมดนี้จะนำไปสู่การจัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศได้อย่างยั่งยืนและเหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในประเทศสาธารณรัฐเกาหลี
2. เพื่อศึกษากระบวนการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในประเทศสาธารณรัฐเกาหลี
3. เพื่อเสนอการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในประเทศสาธารณรัฐเกาหลี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้คัดเลือกจากการสุ่มแบบเจาะจงตามลักษณะการเป็นตัวแทนของกลุ่มที่เหมาะสม จำนวน 18 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิดเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับ เท่ากับ 1.00 และได้ความสอดคล้องเชิงเนื้อหารายชื่อ เท่ากับ 1.00

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูลโดยผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์ การสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นการสัมภาษณ์ในรูปแบบที่ทั้งที่เป็นทางการโดยใช้ประเด็นคำถามที่มีโครงสร้างเพื่อนำไปสู่การสนทนาซึ่งผู้ให้ข้อมูลมีบทบาทกำหนดทิศทางของการสนทนาร่วมกับผู้สัมภาษณ์เพื่อบรรลุเป้าหมายในการทำความเข้าใจประเด็นคำถาม และสนทนาให้ได้สาระสำคัญตามการเล่าเรื่องของผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยครอบคลุมในประเด็นการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา โดยผู้วิจัยพยายามรักษาสำนวนเดิมของผู้ให้สัมภาษณ์ รวมทั้งปรับแก้ให้มีความชัดเจนทางการสื่อสาร ความหมาย และลดข้อความที่ซ้ำซ้อนกัน

ผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในประเทศสาธารณรัฐเกาหลี โดยดำเนินการผ่านกิจกรรมทางศาสนาและการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนในพื้นที่ต่าง ๆ ความโดดเด่นของพระธรรมทูตในเกาหลี คือ ความเข้าใจในภาษาและวัฒนธรรมเกาหลี ซึ่งเกิดจากการศึกษาและการปรับตัวอย่างต่อเนื่อง สิ่งนี้ช่วยให้การสื่อสารหลักธรรมกับชาวเกาหลีมีประสิทธิภาพและสามารถเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของชาวเกาหลีได้ดี นอกจากนี้ การใช้เทคโนโลยี เช่น สื่อดิจิทัล โซเชียลมีเดีย และแพลตฟอร์มออนไลน์ ยังเป็นช่องทางสำคัญที่ช่วยให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นและคนรุ่นใหม่ที่คุ้นเคยกับเทคโนโลยี อย่างไรก็ตาม พระธรรมทูตในเกาหลียังต้องเผชิญกับข้อจำกัดหลายประการ เช่น การขาดแคลนทรัพยากรบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญด้านภาษาและความเข้าใจในบริบทท้องถิ่น ตลอดจนข้อจำกัดด้านงบประมาณและสถานที่จัดกิจกรรมที่มีค่าใช้จ่ายสูง โดยเฉพาะในกรุงโซลที่ค่าครองชีพสูง สิ่งเหล่านี้เป็นอุปสรรคสำคัญที่จำกัดการขยายตัวของกิจกรรมเผยแผ่พระพุทธศาสนาในบางพื้นที่

2. กระบวนการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในประเทศสาธารณรัฐเกาหลี เป็นการผสมผสานระหว่างหลักธรรมในพระพุทธศาสนาและวิถีชีวิตของชาวเกาหลี กระบวนการที่สำคัญประกอบด้วยการจัดกิจกรรมปฏิบัติธรรม เช่น การอบรมกรรมฐาน การฝึกสมาธิ และการจัดกิจกรรมเรียนรู้พระพุทธศาสนา กิจกรรมเหล่านี้ได้รับการออกแบบให้เหมาะสมกับผู้เข้าร่วม เช่น การจัดอบรมระยะสั้นสำหรับคนทำงานและการจัดค่ายปฏิบัติธรรมสำหรับผู้สูงอายุ การเผยแผ่ผ่านสื่อออนไลน์เป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์ที่สำคัญ โดยพระธรรมทูตใช้ช่องทางดิจิทัลในการเผยแพร่วัฒนธรรมและประชาสัมพันธ์กิจกรรมทางศาสนา สื่อดิจิทัลช่วยขยายขอบเขตของการเผยแผ่ไปยังกลุ่มเป้าหมายใหม่ เช่น วัยรุ่นและคนทำงานที่อาจไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมในสถานที่จริงได้ อย่างไรก็ตาม กระบวนการดังกล่าวยังประสบปัญหาหลายด้าน เช่น การขาดความร่วมมือระหว่างวัดไทยในเกาหลีที่อาจนำไปสู่การจัดกิจกรรมซ้ำซ้อน และข้อจำกัดด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขออนุญาตจัดกิจกรรมในพื้นที่สาธารณะ

3. การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในประเทศสาธารณรัฐเกาหลี พระธรรมทูตมีบทบาทหลากหลายในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในเกาหลี บทบาทที่สำคัญประการแรก คือ การเป็นผู้นำกิจกรรมปฏิบัติธรรม ซึ่งรวมถึงการจัดอบรมกรรมฐาน การสอนสมาธิ และการปฏิบัติธรรมในรูปแบบที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตของชาวเกาหลี บทบาทนี้ช่วยส่งเสริมให้ชาวเกาหลีสามารถนำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ บทบาทต่อมาคือการเป็นสื่อกลางในการเผยแผ่หลักธรรมคำสอน พระธรรมทูตใช้ช่องทางต่าง ๆ เช่น การเขียนหนังสือธรรมะ การจัดทำเนื้อหาออนไลน์ และการใช้สื่อดิจิทัลเพื่อเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย การเผยแผ่ผ่านช่องทางดังกล่าวช่วยให้หลักธรรมสามารถเข้าถึงคนรุ่นใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ พระธรรมทูตยังมีบทบาทสำคัญในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรท้องถิ่น เช่น วัด องค์กรพุทธศาสนาในเกาหลีและหน่วยงานของรัฐ ความร่วมมือดังกล่าวช่วยให้กิจกรรมทางศาสนามีความเข้มแข็งและได้รับการสนับสนุนที่เหมาะสม อย่างไรก็ตาม พระธรรมทูตต้องเผชิญกับความท้าทาย เช่น การเปลี่ยนแปลงบุคลากรบ่อยครั้งและการขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงานทำให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาขาดประสิทธิภาพในบางพื้นที่ การสร้างระบบการจัดการความรู้และการสืบทอดงานจากรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่งจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ควรพัฒนาเพื่อให้บทบาทของพระธรรมทูตในเกาหลีมีความยั่งยืนต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในประเทศสาธารณรัฐเกาหลี จากการศึกษาสภาพทั่วไปในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตใน

ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี พบประเด็นสำคัญที่น่าสนใจหลายประการ ประการแรก พระธรรมทูตได้ปรับตัวให้เข้ากับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมเกาหลีได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ที่เป็นเช่นนี้เพราะ สังคมเกาหลีเป็นสังคมที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสูง ประชาชนมีความคุ้นเคยกับการใช้สื่อดิจิทัลในชีวิตประจำวัน การปรับรูปแบบการเผยแผ่ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายจึงช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเข้าถึงประชาชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชินญู ทรงอมรสิริ (2555) ที่พบว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนาต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้รับสาร และปรับรูปแบบการนำเสนอให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ประการที่สอง พบว่า การขาดแคลนทรัพยากรบุคคลและงบประมาณเป็นอุปสรรคสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ทั้งนี้ เนื่องจากค่าครองชีพที่สูงในเกาหลี โดยเฉพาะในกรุงโซล ทำให้การจัดกิจกรรมและการบริหารจัดการมีต้นทุนสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูปลัด สุวัฒน์วชิรคุณ (ไสว โชติโก) และคณะ (2552) ที่พบว่า การขาดแคลนทุนทรัพย์ในการบริหารเป็นปัญหาสำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ ประการที่สาม การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนท้องถิ่นเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ที่เป็นเช่นนี้เพราะการเข้าใจบริบททางสังคมและวัฒนธรรมช่วยให้การสื่อสารหลักธรรมมีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของพระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) (2546) ที่เน้นย้ำความสำคัญของการวิเคราะห์และทำความเข้าใจบริบทท้องถิ่นก่อนการดำเนินงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา การค้นพบเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศเกาหลีต้องอาศัยการผสมผสานระหว่างการรักษาแก่นแท้ของพระพุทธศาสนากับการปรับตัวให้เข้ากับบริบทสังคมสมัยใหม่ โดยมีการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพและการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนท้องถิ่นเป็นปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญ

2. กระบวนการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในประเทศสาธารณรัฐเกาหลี จากการศึกษากระบวนการในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในประเทศสาธารณรัฐเกาหลี มีประเด็นสำคัญที่ควรอภิปราย ดังนี้ การผสมผสานหลักธรรมกับวิถีชีวิตสมัยใหม่เป็นกระบวนการสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในเกาหลี ที่เป็นเช่นนี้เพราะสังคมเกาหลีมีความเป็นสมัยใหม่สูง การนำเสนอหลักธรรมจึงต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในสังคม เช่น การจัดอบรมระยะสั้นที่เหมาะสมกับคนทำงาน หรือการใช้สื่อดิจิทัลในการเผยแผ่ สอดคล้องกับงานวิจัยของดวงกมล ทองคนารักษ์ (2553) ที่พบว่า การจัดโครงการปฏิบัติธรรมควรคำนึงถึงความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่มีความหลากหลายการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นกลยุทธ์สำคัญในกระบวนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่เป็นเช่นนี้เพราะสังคมเกาหลีมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสูง ประชาชน

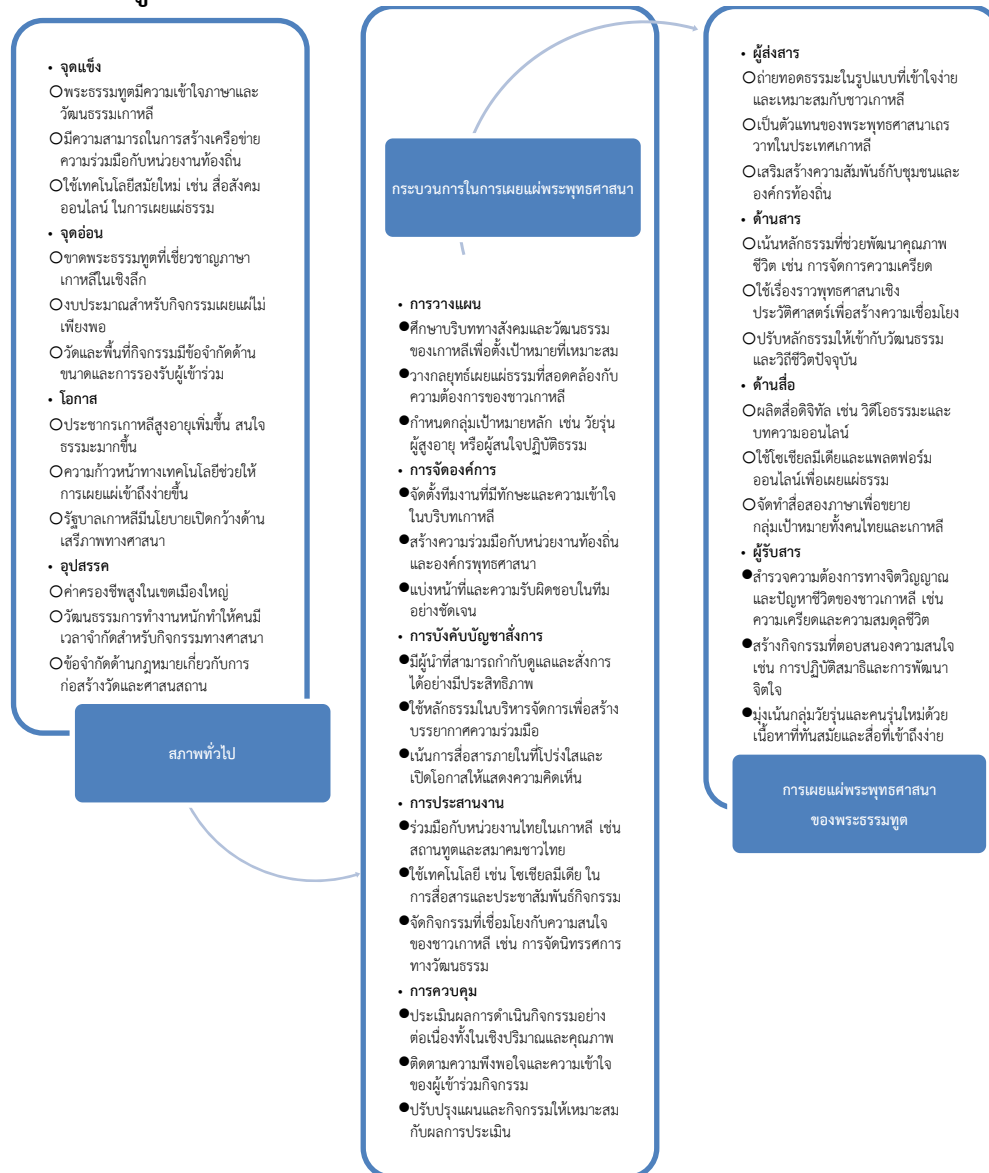
คุ้นเคยกับการใช้สื่อดิจิทัลในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับงานวิจัยของชินญ์ ทรงอมรสิริ (2555) ที่เสนอว่าการเผยแพร่พระพุทธศาสนาควรประยุกต์ใช้เครื่องมือทางการตลาดสมัยใหม่เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม การขาดความร่วมมือระหว่างวัดไทยในเกาหลีเป็นอุปสรรคต่อประสิทธิภาพของกระบวนการเผยแผ่ที่เป็นเช่นนี้ เพราะการทำงานแบบแยกส่วนทำให้เกิดการซ้ำซ้อนและสิ้นเปลืองทรัพยากร สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาวิญญ์ ปุณฺณนาโณ และคณะ (2548) ที่พบว่า การขาดการประสานงานและการทำงานเป็นทีมเป็นปัญหาสำคัญในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ นอกจากนี้ ข้อจำกัดด้านกฎหมายและระเบียบท้องถิ่นมีผลต่อการจัดกิจกรรมเผยแพร่พระพุทธศาสนา ที่เป็นเช่นนี้ เพราะการขออนุญาตจัดกิจกรรมในพื้นที่สาธารณะมีขั้นตอนซับซ้อนและมีข้อจำกัดมาก

3. การเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในประเทศสาธารณรัฐเกาหลี จากการศึกษา มีประเด็นสำคัญที่ควรอภิปราย ดังนี้ บทบาทในการเป็นผู้นำกิจกรรมปฏิบัติธรรมถือเป็นบทบาทหลักที่สำคัญ ที่เป็นเช่นนี้ เพราะการปฏิบัติธรรมเป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เข้าร่วมได้เรียนรู้และเข้าใจหลักธรรมผ่านประสบการณ์ตรง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาธนาชัย ตนติปาโล (2554) ที่พบว่า การสอนแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนช่วยให้ผู้ศึกษาเข้าใจธรรมะได้อย่างลึกซึ้ง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง บทบาทในการเป็นสื่อกลางเผยแพร่หลักธรรมผ่านช่องทางดิจิทัลเป็นอีกบทบาทที่มีความสำคัญในยุคปัจจุบันที่เป็นเช่นนี้ เพราะพฤติกรรมการเสพสื่อของคนเกาหลีส่วนใหญ่อยู่บนแพลตฟอร์มดิจิทัล การปรับรูปแบบการเผยแผ่ให้เข้ากับช่องทางเหล่านี้จึงช่วยเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญส่ง หาญพานิช (2546) ที่เน้นความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารและเผยแพร่ความรู้ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรท้องถิ่นเป็นบทบาทที่ช่วยเสริมความเข้มแข็งให้การเผยแพร่พระพุทธศาสนา ที่เป็นเช่นนี้ เพราะความร่วมมือช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนทรัพยากรและการสนับสนุนซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของอรอนงค์ วุวงศ์ และคณะ (2547) ที่พบว่า การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเป็นคุณลักษณะสำคัญของผู้นำทางศาสนา อย่างไรก็ตาม ความท้าทายในการสร้างความต่อเนื่องของงานเผยแผ่ยังเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไข ที่เป็นเช่นนี้ เพราะการเปลี่ยนแปลงบุคลากรบ่อยครั้งส่งผลกระทบต่อความต่อเนื่องของโครงการและความสัมพันธ์กับชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาวิญญ์ ปุณฺณนาโณ และคณะ (2548) ที่ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาระบบการจัดการความรู้และการถ่ายทอดงานระหว่างรุ่น ข้อค้นพบเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า บทบาทของพระธรรมทูตในเกาหลีต้องมีความยืดหยุ่นและปรับตัวให้เข้ากับบริบทสังคม ขณะเดียวกันก็ต้องสร้าง

ระบบที่ช่วยรักษาความต่อเนื่องของงานเผยแผ่ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและ
ความยั่งยืนในระยะยาว

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 พบว่า การศึกษาสภาพทั่วไปในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในประเทศสาธารณรัฐเกาหลีแสดงให้เห็นถึงสภาพทั่วไป จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของพระธรรมทูตในบริบทของสังคมเกาหลี พระธรรมทูตมีบทบาทสำคัญในการปรับตัวและประยุกต์ใช้หลักธรรมคำสอนให้เข้ากับวิถีชีวิตของชาวเกาหลี

ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างมีประสิทธิภาพ จุดแข็งที่สำคัญคือความเข้าใจในภาษาและวัฒนธรรมเกาหลี การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการเผยแผ่ธรรมะ อย่างไรก็ตาม จุดอ่อนที่พบได้แก่การขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน การขาดแคลนทรัพยากรทางการเงิน และการขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยเหล่านี้ต้องได้รับการพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศเกาหลี

กระบวนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตในเกาหลีประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญหลายด้าน ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การบังคับบัญชาสั่งการ การประสานงาน และการควบคุม พระธรรมทูตเริ่มต้นด้วยการวางแผนโดยศึกษาและเข้าใจบริบททางสังคม วัฒนธรรม และความต้องการของชาวเกาหลี เพื่อกำหนดเป้าหมายและกลยุทธ์ที่เหมาะสม การจัดองค์กรที่ดีช่วยให้พระธรรมทูตสามารถดำเนินงานได้อย่างเป็นระบบ โดยมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบและสร้างเครือข่ายสนับสนุนทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับนานาชาติ การบังคับบัญชาสั่งการใช้หลักธรรมในการบริหารจัดการที่เน้นความสามัคคีและความร่วมมือ กระบวนการประสานงานมุ่งเน้นการร่วมมือกับองค์กรในเกาหลี เช่น วัด องค์กรพุทธ และสถานทูตไทย การควบคุมกิจกรรมมีการประเมินผลอย่างต่อเนื่องเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เข้าร่วม

พระธรรมทูตในฐานะผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนาในเกาหลีมีความหลากหลายและสำคัญ โดยเฉพาะบทบาทในฐานะผู้ส่งสาร ผู้จัดการด้านสื่อ และผู้สร้างความสัมพันธ์กับผู้รับสาร พระธรรมทูตมีหน้าที่สำคัญในการถ่ายทอดธรรมะที่เข้าใจง่ายและปรับให้เข้ากับบริบทของสังคมเกาหลี โดยเน้นเนื้อหาที่ตอบสนองต่อปัญหาในชีวิตประจำวัน เช่น ความเครียดและการพัฒนาคุณภาพชีวิต นอกจากนี้ การใช้สื่อสมัยใหม่ เช่น โซเชียลมีเดีย และการจัดทำสื่อสองภาษาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเผยแผ่ธรรมะไปยังกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย การสร้างความสัมพันธ์กับผู้รับสาร เช่น การจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับคนรุ่นใหม่และผู้สูงอายุ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชาวเกาหลีในกิจกรรมต่าง ๆ เป็นกุญแจสำคัญที่ทำให้พระพุทธศาสนาเกาหลีสามารถเติบโตและเป็นที่ยอมรับในสังคมเกาหลีอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จัดตั้งหน่วยงานกลางประสานงานพระธรรมทูตไทยในเกาหลี ที่มีสถานะและโครงสร้างชัดเจน อยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ หรือมหาเถรสมาคม เพื่อทำหน้าที่รวบรวมข้อมูล การวางแผน และการบริหารจัดการร่วมกันในภาพรวม
2. วางแผนจัดสรรงบประมาณระยะยาว เพื่อสนับสนุนพระธรรมทูตในประเทศเกาหลี โดยเฉพาะวัดที่ตั้งอยู่ในเขตเมืองใหญ่ที่มีค่าครองชีพสูง และจำเป็นต้องมีการเช่าพื้นที่หรือดำเนินกิจกรรมในพื้นที่จำกัด
3. กำหนดแนวทางพัฒนาบุคลากรพระธรรมทูต ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยควรจัดหลักสูตรฝึกอบรมที่ครอบคลุมด้านภาษาเกาหลี วัฒนธรรมเกาหลี จิตวิทยาการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม และการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่
4. พัฒนายุทธศาสตร์การเผยแผ่ระดับประเทศ ที่เชื่อมโยงกับนโยบายการทูตทางศาสนา (Buddhist Diplomacy) เพื่อให้การส่งพระธรรมทูตไปยังเกาหลีมีกรอบทิศทาง และเป้าหมายร่วมกับภาครัฐและองค์กรพุทธระดับนานาชาติ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างวัดไทยในเกาหลี โดยจัดเวทีประชุมประจำปี หรือกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างวัด เพื่อวางแผนงานร่วมกัน และลดการดำเนินงานที่ซ้ำซ้อน พร้อมทั้งส่งเสริมแนวคิดเครือข่ายธรรมทูตให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น
2. พัฒนาระบบการจัดการความรู้ (KM) ของพระธรรมทูต เพื่อใช้เก็บรวบรวมบทเรียนและประสบการณ์จากพระธรรมทูตรุ่นก่อน เช่น ผ่านเอกสารคู่มือดิจิทัลหรือคลังวิดีโอ และจัดกิจกรรมอบรมเพื่อถ่ายทอดงานจากรุ่นสู่รุ่น
3. ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการเผยแผ่ เช่น การจัดทำคลิปธรรมะสั้นในรูปแบบที่เข้าใจง่าย เหมาะกับคนรุ่นใหม่ หรือการจัดกิจกรรม Live สด การบรรยายธรรมและการตอบคำถามธรรมะผ่านแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียยอดนิยมในเกาหลี เช่น YouTube, KakaoTalk หรือ Instagram
4. พัฒนาช่องทางประชาสัมพันธ์วัดให้ชัดเจน เช่น เว็บไซต์ประจำวัดที่เป็นภาษาท้องถิ่น (ภาษาเกาหลี) และภาษาอังกฤษ รวมถึงทำป้ายประชาสัมพันธ์ในพื้นที่ชุมชน เพื่อเพิ่มการเข้าถึงของคนในท้องถิ่นที่สนใจพระพุทธศาสนา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษารูปแบบและผลลัพธ์ของการใช้สื่อดิจิทัล เช่น ความนิยม การมีส่วนร่วม และการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมของผู้รับสาร เพื่อพัฒนาวิธีการสื่อสารธรรมะที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายในประเทศเกาหลี

2. วิจัยเปรียบเทียบแนวทางการเผยแผ่ระหว่างประเทศในเอเชีย เช่น ญี่ปุ่น ไต้หวัน หรือเวียดนาม กับประเทศเกาหลีใต้ เพื่อค้นหาแนวทางที่มีประสิทธิภาพและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในบริบทของพระธรรมทูตไทย

3. ศึกษาบทบาทของพระธรรมทูตในการส่งเสริมสันติภาพและความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรม โดยเฉพาะในบริบทที่เกาหลีมีศาสนาและวัฒนธรรมที่หลากหลาย เพื่อให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างสังคมที่กลมกลืน

4. ศึกษาวิจัยปัจจัยความสำเร็จและความล้มเหลวของการเผยแผ่ในพื้นที่เฉพาะ เพื่อวางแผนการพัฒนาแบบเฉพาะพื้นที่ (Area-Based Development) อันจะช่วยให้สามารถออกแบบการเผยแผ่ได้อย่างมีเป้าหมายและตรงจุดมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ชินัญ ทรงอมรสิริ. (2555). *แนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยวิธีการทางการตลาดเชิงพุทธ* (ดุชนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ดวงกมล ทองคนารักษ์. (2553). *รูปแบบโครงการปฏิบัติธรรมที่เหมาะสมสำหรับชาวต่างประเทศในประเทศไทย* (ดุชนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- บุญส่ง หาญพานิช. (2546). *การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการความรู้ในสถาบันอุดมศึกษาไทย* (ดุชนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระครูปลัดสุวัฒนวิริคุณ (ไสว โชติโก) และคณะ. (2552). *การศึกษาวิเคราะห์ยุทธศาสตร์หลักในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตไทยในอินเดีย* (รายงานการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2546). *ยุทธศาสตร์การเผยแผ่พระพุทธศาสนา* (รายงานการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาธนาชัย ตนติปาโล. (2554). *บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระวิกรมมุนี (บุญรอด ปญฺญาวโร)* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาวิญญู ปุณฺณโณ และคณะ. (2548). *การศึกษาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเถรวาทของไทยในประเทศไทยสหรัฐอเมริกา* (รายงานการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- อรอนงค์ วุวงศ์ และคณะ. (2547). *ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของพระสังฆาธิการตามทัศนะของผู้นำชุมชนในจังหวัดแพร่* (รายงานการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Berger, P. L. & Luckman, T. (1966). *The social construction of reality: A treatise in the sociology of knowledge*. New York: Anchor Books.
- Kim, J. H. & Kwon, H. J. (2019). *Religion and spirituality in contemporary South Korea: Resilience and adaptation*. Seoul: Seoul National University Press.
- McGuire, M. B. (2002). *Religion: The social context* (5th ed.). Illinois: Waveland Press.
- UNESCO. (2007). *Memory of the world register: Tripitaka Koreana and miscellaneous Buddhist scriptures*. Retrieved March 20, 2024, from <https://en.unesco.org/memoryoftheworld>
- Yoon, Y. S. (2020). Contemporary Buddhism in South Korea: Challenges and new directions. *Journal of Korean Religions*, 11(2), 5-28.